

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

III. Lutheranorum quorundam templa eandem fere speciem & apparatus
habent quem Catholicorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

pafsim sub nomine Evangelicorum, Augustanæ Confessionis & c. latere gaudeant. Sed cui potius festam hanc similem dicemus quam tricipiti cuidam & centimano monstro? In qua describenda operæ precium facturus mihi videor, quod à nemine, quod quidem ego sciam, ordo, ritus, & cæremoniæ, à Luthero eiusque successoribus in ipsorum Ecclesijs sancitæ, litteris consignatæ existant, sic ut neque nobis Gallis Lutheranorum in Germania, neque Germanis Calvinistarum viuendi ac sacra celebrandi modus cognitus sit & exploratus. Calvinistæ quidem, multo illis astutiores, omnibus viribus persuadere nobis conantur, se à Lutheranis pro fratribus haberi, eundem esse cærum & eandem Ecclesiam quamuis constet, inter Catholicos & Lutheranos aliquas esse inducias, & aliquem consensum vel tolerantiam; inter Lutheranos vero & Calvinistas bellum esse. *ἄστρον*, sic ut frigus cum calore, & tenebræ cum luce facilius conciliari possint, quam Lutherani cum Calvinianis. Ordo vero, vel confusio, potius Nouæ huius religionis, quæ nondum vnum integrum vidit sæculum, & factorum forma in libris pafsim editis, ut Statutis ecclesiasticis Marchionis Brandeburgici, anno M D XXXIIII, Mauritij Saxonie Ducis anno M D XLIV, Wolfgangi Comitis Palatini anno M D LVII, & postea anno M D LIX, regis, Christophori Ducis VVirttembergici anno M D LXX, Reformatione religionis per Ioannem Gulielmum Ducem Saxonie Ienæ anno M D LXXI, facta in qua ille quasi, nonus Pontifex, ait, *Se ex potestate clauium à Deo sibi traditarum, statuere, &c.* item in Visitationibus Saxonie, sub titulo, *Verordnung* & c. anno M. D. LXXXV, & LXXVII, institutis atque editis; nec non Ludouici Ducis Wirtembergici anno M. D. LXXXVIIII, Tubingæ, & alijs alibi excusis, descripta exstat. Vt de liberis Imperij ciuitatibus nihil dicam, quæ singulæ quoque fere propriam religionis, formam sibi conseruauerunt.

II. Sed videamus quibus factorum ritibus ac cæremonijs Lutherus primitiuam suam ecclesiam instruxerit atque exornarit, ut diuersitas illa tanto magis appareat. Is non ignarus, religionem sine cæremonijs diu consistere non posse, multas res ac cæremontias ex antiqua illa Catholica ecclesia in suam transtulit, quæ adhuc in eius, quod etiamnum in Germania superest, ecclesiæ simulachro vsurpantur. Idem ad Franciscum Galliarum

regem scribens, ait: *quandoquidem Mundus cæremonijs carere non possit, nequaquam id se velle, ut veteribus abolitis, noua introducantur.* Nouerat quippe bonus hic Macchiavellista, ei qui statum aliquem reipublicæ mutare, & nouam stabilite velit, quandam antiquæ faciem retinendam esse, quo populo persuadatur, integra adhuc esse omnia, & in mutatione illa parum aut nihil esse momenti. Et templa quidem, quæ in Germania plurima sunt & sumtuosa, initio integra & inuolata manserunt, etiam monasteria, medijs in syluis ac solitarijs locis posita, sic, ut nihil deiectum aut fractum fuerit, præter diuorum statuas, & ijs tantum in locis vbi Carolstadiani grassati sunt, aut Calvinistæ in Palatinatu: quam regionem solam illi antehæc tempora suæ ditionis fecerunt. Hinc si quis Catholicus in Lutheranorum templum ingrediatur, facile fiet, ut existimet se in Catholicorum esse templo, quum maior hominum partem ex specie externa potius quam interna atque ex ipsa veritate diiudicet.

III. Videbit ibi, si Molliotum de genere fuerint, uti in Dania & Sæcica, & aliquot Germaniæ locis chororum à reliqua templi structura seu nauis separatum; Occurrent ibi non minus quam apud Catholicos, summum altare, cum apposita Crucifixi imagine, duodecim Apostolorum statuas, diuersa sacella seu oratoria, baptisteria, & in plerisque organa Musica, cerei & lampades ardentes, aliaque ornamenta ecclesiastica: quæ omnia expressas maiorum religionis notas præ se ferunt. In compitis etiam Crucifixi imagines adhuc à Lutheranis reuerenter habentur, ut & sacra in campis adiacula, quas etiam ingrediuntur, & ante aram genibus innixi preces suas fundunt. Sacella etiam diligenter sartatecta conseruant. Numquam vero templa (ecclesias enim dicere iam mihi religio est) ingrediuntur, quin, ut dixi, in genua prouoluantur, conuersa ad summum altare facie, eisdem fere quibus Catholici ritibus & externa deuotione. Id enim Caroli V. Interemistica Religionis forma induxit, cui Rigidiōres sese vehementer opposuerunt, malentes exulare quam tales cæremontias pati.

IV. Quamuis autem Lutherani suos etiam veluti laruos Episcopos habeant & sacerdotes, qui ijsdem fere quibus Catholici ornamentis vtuntur: tamen quemadmodum Turcæ oppidis & locis à se occupatis alia nomina imponunt, quæ scilicet viatorias suas & imperij magnitudinem ad posterum testatam faciunt, & pristini status

eorum